

KAPITEL XI

Nödvändigheten av att studera skolprinciper och -metoder – Arbete på tre linjer – Rätt och orätt i förhållande till de tre linjerna – Behovet av förståelse – Skolans mål och behov – Att sätta en annan i sitt ställe – En organisation är nödvändig för praktiskt arbete – Vad är “arbete”? – Värdering – Att arbeta med människor – Att arbeta för skolan – Att personligen intressera sig för organisationen – Människor av det rätta slaget – En skola på fjärde vägen – Rätt inställning – Betalning – Hur betalar man? – Tyngdcentrum – Disciplin – Regler – Att inte göra det som är onödigt – Att uppge sina beslut – Att motsvara krav – Chocker i skolarbetet – Tanken om val – Fysiskt arbete – Skolkunskap – Människor med högre intellekt – Kan skolor påverka livet?

DESSA FÖRELÄSNINGAR HAR VI TALAT OM MÄNNISKAN, inte nog, men tillräckligt för praktiska ändamål; vi har talat något om världsalltet; men jag ser att idén om skola och skolarbete alltjämt är mycket oklar och icke sällan blandad med formativa uppfattningar, som inte leder någon vart. Idén om skola måste fattas enkelt: det vill säga en skola är ett ställe, där man lär sig något. Men det måste alltid råda en viss ordning i sakerna, och man kan inte lära utan att följa denna ordning. Då jag talade om skolor, som har samband med något slags högre skolor (utan detta samband saknar en skola mening), sade jag att i dylika skolor måste man arbeta med sitt vara samtidigt med sin kunskap, ty annars blir all ens kunskap gagnlös och vinner man inget på den. Esoteriska ideer, som inte tillämpas praktiskt, blir endast filosofi – blott och bart hjärngymnastik, som inte kan leda någon vart.

Jag har givit er alla ord, som behövs för studiet av systemet, och förklarat detta systems ställning i förhållande till andra system. Ni minns nog att jag talade om olika vägar, och av vad jag sade om dem framgick det mer eller mindre tydligt att detta system hör till fjärde vägen, det vill säga det har alla de särdrag och kännetecken som utmärker fjärde vägens skolor. Sedan sade jag att en skola beror av nivån hos de människor som studerar i denna skola, och nivån beror av varats nivå.

För varats utveckling är skola nödvändig – många människor, som arbetar i samma riktning enligt skolprinciper och -metoder. Vad en enda människa inte kan göra, kan många samarbetande människor göra. När jag

träffade på detta system, övertygades jag mycket snart om att det stod i förbindelse med skolor och på detta sätt hade genomlevat den skrivna och oskrivna historien. Under denna tid uppfanns och fulländades metoder.

Skolor kan vara av olika grader, men för närvarande fattar jag såsom skola varje slags förberedande skola, som leder i en viss riktning, och en organisation, som *kan* kallas en "skola" på fjärde vägen, är en organisation som i sitt arbete inför tre slags krafter. Viktigt att förstå är att det i skolarbetet finns ett slags hemlighet, inte i bemärkelsen av något egentligen dolt, men något som måste förklaras. Tanken är denna. Om vi fattar skolarbetet såsom en stigande oktav, vet vi att det i varje oktav finns två intervaller eller glapp, det ena mellan *mi* och *fa* och det andra mellan *si* och *do*. För att komma över dessa glapp, utan att karaktären av arbetet på linjen skall förändras, måste man veta hur man skall fylla dem. Om jag alltså vill trygga att arbetet går framåt i en rät linje, måste jag arbeta på tre linjer samtidigt. Om jag arbetar på endast en linje eller på två linjer, ändras riktningen. Om jag arbetar på tre linjer eller tre oktaver, hjälper en linje en annan att komma över intervallet genom att ge den nödvändiga chocken. Det är mycket viktigt att förstå detta. Skolarbetet använder många kosmiska ideer, och arbetet på tre linjer är en särskild anordning avsedd att trygga arbetets rätta riktning och framgång.

Arbetet på första linjen är arbetet med en själv: självstudium, studium av systemet och försök att förändra åtminstone de mest mekaniska yttringarna. Detta är den viktigaste linjen. Arbetet på den andra linjen är arbetet med andra människor. Man kan inte arbeta för sig själv; en viss friktion, obekvämlighet och svårighet i att arbeta med andra framkallar de nödvändiga chockerna. Den tredje linjen är arbetet för skolan, för organisationen. Denna sista linje antar olika utseenden för olika människor.

De tre linjernas princip handlar om att de tre oktaverna måste fortgå samtidigt och parallellt med varandra men att de inte alla begynner samtidigt och att således, när en linje når ett glapp, en annan linje kommer in och hjälper den över, eftersom ställena för dessa glapp inte sammanfaller. Om en människa arbetar lika energiskt på alla tre linjerna, leder det henne ut ur många slumphändelser. Naturligtvis begynner den första linjen först. I arbetet på första linjen *får* man – kunskap, ideer, hjälp. Denna linje gäller endast en själv, den är helt och hållet inriktad på självet. På andra linjen får man inte bara taga utan måste man också giva – meddela kunskap och ideer, tjäna som föredöme och mycket annat. Denna linje avser människor i arbetet, varför man på denna linje arbetar till hälften för sig själv och till hälften för andra. På tredje linjen måste man tänka på arbetet i allmänhet, på skolan eller organisationen som en helhet. Man måste tänka på vad som är nyttigt, vad som är nödvändigt för skolan, vad skolan

behöver, så att tredje linjen avser hela idén om skola och arbetets hela nutid och framtid. Om en människa inte tänker på detta och inte förstår det, gör de två första linjerna inte sin fulla verkan. Sålunda är skolarbetet inrättat, och detta förklarar varför tre linjer är nödvändiga – man kan få ytterligare chocker och få fullt utbyte av arbetet endast om man arbetar på alla tre linjerna.

Om vi förbinder arbetet på tre linjer med tanken om rätt och orätt, så inser vi att allt som främjar första linjen, det vill säga arbetet med en själv, är rätt. Men på andra linjen kan man inte få allt för sig själv; man måste tänka på andra människor i arbetet, man har att lära sig att icke endast förstå utan också förklara, man måste ge andra något. Och man inser snart att man kan förstå vissa ting endast genom att förklara dem för andra. Kretsen blir större, rätt och orätt blir större. Redan tredje linjen gäller omvärlden, och gott och ont blir det som främjar eller hindrar hela skolans tillvaro och arbete, så att kretsen växer sig ännu större. Det är så man skall tänka om detta.

Jag vill särskilt rikta er uppmärksamhet på studiet och förståelsen av idén om de tre linjerna. Den är en av skolarbetets främsta principer. Om ni tillämpar den, kommer mycket att klarna för er. Detta system är fullt av dylika redskap. Om vi brukar dem, öppnar de många dörrar.

Den främsta principen i arbetet är att ansträngningar ger resultat efter måttet av er förståelse. Om ni inte förstår, blir det inga resultat; om ni förstår, blir resultaten i enlighet med hur mycket ni förstår. Första förutsättningen är alltså förståelsen, och redan dessförinnan måste man veta vad man skall förstå och hur man skall få den rätta förståelsen. Det verkliga arbetet måste vara arbetet med varat, men arbetet med varat förutsätter förståelse av arbetets mål, förutsättningar och metoder. Arbetets mål är att upprätta en skola. För detta syfte är det nödvändigt att arbeta enligt skolmetoder och skolregler och att arbeta på tre linjer. Att upprätta en skola betyder många saker.

I arbetet finns det två förutsättningar, som man måste utgå ifrån; den första är att man inte får tro något, man måste sanna allt; den andra, en ännu viktigare förutsättning, avser görandet. Man får inte göra något, förrän man förstår varför man gör det och för vilket ändamål. Dessa två förutsättningar måste man förstå och minnas. Det kan visserligen hända att man inser att man inte vet något och att man inte vet vad man skall göra. Då kan man alltid be om råd, men om man frågar, måste man godtaga och följa det.

Hittills har ni arbetat på första linjen; ni har studerat det ni fått och fått förklarat för er, och ni har sökt förstå. Om ni nu önskar fortsätta, måste ni försöka arbeta på den andra linjen och, om möjligt, på den tredje linjen. Ni

måste försöka tänka hur ni skall finna mer arbete på den första linjen, hur ni skall övergå till arbete på den andra linjen och hur ni skall nalkas arbete på den tredje linjen. Utan detta kommer ert studium inte att ge resultat.

Ställ nu frågor, tills ni är vissa om att ni förstår arbetet på de tre linjerna – vad varje linje betyder, varför de är nödvändiga, vad som är nödvändigt för dem envar och så vidare. Vad ni kan vinna på detta är alltid efter måttet av er förståelse. Ju mer medvetet ni arbetar, desto mer kan ni få. Det är därför det är viktigt att allt detta förklaras och förstås.

F. Hur behöver man arbetet på de tre linjerna?

S. I begynnelsen beror allt på intellektet – intellektet måste skolas, det måste vakna. Senare beror det på känslan. Därför behöver man en skola; man måste möta andra människor, som vet mer än man själv, och man måste dryfta saker med dem. Om ni förblir ensam, kommer ni förvisso att glömma det ni lär, eftersom det finns så många krafter inom oss att saker helt enkelt försvinner ur minnet. Det är därför en människa inte kan arbeta ensam och endast det sammanlagda arbetet av många människor kan frambringa de nödvändiga resultaten. Det finns många hinder, många faktorer, som håller oss kvar i sömnen och gör det omöjligt för oss att vakna. Det vi lär oss kommer bara att försvinna, om inget hjälper det, och vad är det som kan hjälpa det? Endast andra människor omkring oss.

Först måste man arbeta med att förvärva kunskap, material, övning. Sedan, när man fått en viss mängd, börjar man arbeta med andra människor på sådant sätt att en människa gagnar en annan och hjälper en annan. På den andra linjen är man, tack vare en viss särskild organisation, i stånd att arbeta för andra, inte bara för sig själv. Och senare kanske man kan förstå på vad sätt man kan gagna skolan. Det hela är en fråga om förståelse. På den tredje linjen arbetar man för skolan enbart, inte för sig själv. Om ni arbetar på dessa tre linjer, kommer efter en tid denna organisation att bli en skola för er; men för andra människor, som arbetar på endast en linje, blir den inte en skola. Ni minns att jag sade att en skola är en organisation, där ni kan icke endast förvärva kunskap utan också förändra ert vara. En skola av denna beskaffenhet är inte alltid densamma, den har magiska egenskaper och kan vara ett slags skola för en människa och något helt annat för en annan. Ni måste förstå att allt ni kan få, alla ideer, all möjlig kunskap, all hjälp, kommer från skolan. Men skolan garanterar inte något. Tag till exempel ett vanligt universitet, där man ger endast kunskap och undervisning. Det kan garantera er en viss mängd kunskap, men också denna endast om ni arbetar. Men när idén om förändring av varat träder in, blir ingen garanti möjlig, så att människor kan finnas i samma skola, i samma organisation, och kan vara på olika nivåer.

F. Ni talade om skolans mål och behov. Skulle ni kunna säga oss vilka de

är?

S. Först måste vi göra oss redo att förstå dem. Vi har skolideer, så vi måste utnyttja dem: det hjälper oss att förstå skolor. Om vi själva ingenting gör och pratar om skolor, så skapar det bara inbillning och inget mera. Vi måste utnyttja de ideer vi har: om vi inte utnyttjar dem, finns inte skolorna för oss. Vi måste ha vårt eget mål, och det måste sammanfalla med skolans mål, vårt mål måste ingå i skolans mål.

F. Betyder skillnaden mellan den första och den tredje linjen att en skola har mål, som skiljer sig från medlemmarnas framåtskridande, såsom till exempel att föra den egna kunskapen vidare?

S. Icke enbart. Det kan finnas många saker, ty detta tas i en annan tidlinje. Med avseende på er själv kan ni taga endast nuet. Med avseende på skolan gäller en längre tid.

Det kan vara till hjälp, om jag påminner er om hur detta arbete började. För mycket länge sedan kom jag fram till slutsatsen att det i människan finns mycket som skulle kunna väckas, men jag insåg att detta inte ledde någon vart, ty ena stunden var det väckt och nästa stund försvunnet, eftersom det inte fanns någon styrning. Jag insåg därför att skola är nödvändig, och jag började söka en skola, återigen i samband med de krafter jag kallade "mirakulösa". Till sist fann jag en skola och fann många ideer. Dessa är de ideer vi nu studerar. För detta studium är en organisation nödvändig, först och främst för att människor skall lära sig dessa ideer och därefter för att de skall beredas för ett ytterligare stadium. Detta är ett av skälen för en organisation, och endast de människor kan förekomma i en sådan vilka redan gjort något för sig själva. Så länge de är i den falska personlighetens våld, kan de inte vara till gagn vare sig för sig själva eller för arbetet. Det första målet för envar, som är intresserad av arbetet, är därför att studera sig själv och finna vad som måste förändras. Först när vissa saker förändras, blir man redo för aktivt arbete. En sak måste hänga samman med en annan. Man måste förstå att det egna studiet hänger samman med organisationen och med studiet av allmänna ideer. Med dessa ideers hjälp kan vi finna mycket mer: ju mer vi har, desto mer finner vi. Arbetet tar aldrig slut – slutet ligger i fjärran. Det kan inte vara teoretiskt, envar av dessa ideer måste bli praktisk. I detta system finns mycket som en vanlig människa inte kan hitta på. Somliga ting kan man själv upptäcka; andra kan man förstå endast om man får dem, men inte annars; och det finns ett tredje slags ting man inte alls kan förstå. Det är nödvändigt att förstå dessa grader.

F. Det synes mig att det vi hittills lärt varit teori och att vi nu behöver göra det till vår egen praktik.

S. Just det. Men det är fel att anse att allt hittills varit teoretiskt. Alltifrån

första föreläsningen har ni fått material till själviakttagelse och till praktiskt arbete. Ni får inte tro att detta är begynnelsen till något nytt, som tidigare inte funnits.

F. Vad slags arbete skulle vi kunna ha förutom föreläsningar och diskussioner?

S. Ni måste tänka på vad ni behöver förutom diskussioner. Ni behöver undervisning, ni behöver visas vägen. Man kan inte själv finna vägen; människornas tillstånd är sådant att de kan visas vägen men inte själva finna den.

Man kan uttrycka det tydligare genom att säga att ni går in på den andra linjen i arbetet sålunda: dessa grupper har verkat någon tid, och det fanns människor och grupper före er. En av skolarbetets principer består i att ni kan få undervisning och råd icke endast av mig utan också av människor som studerat innan ni kom, kanske i många år. Deras erfarenhet är mycket värdefull för er, ty även om jag önskade det, kunde jag inte ge er mer tid än som är möjligt för mig. Andra människor måste fullständiga det jag kan ge er, och ni måste för egen del lära er hur man använder dem, hur man drar nytta av deras erfarenhet, hur man får av dem vad de kan ge er.

Erfarenheten visar att för att få ut vad som är möjligt av dessa ideer är en viss organisation nödvändig, organisation av grupper av människor icke endast för diskussioner utan också för gemensamt arbete, såsom till exempel i trädgården, i huset eller på lantgården eller annat arbete, som kan organiseras och igångsättas. När människor arbetar tillsammans med något för erfarenhetens skull, börjar de hos sig själva och hos andra se olika saker, som de inte märker, när de bara diskuterar. Diskussioner är en sak och arbete en annan. I alla skolor förekommer det därför olika slags organiserat arbete och kan människor alltid finna det som passar dem utan onödiga uppoffringar, ty uppoffringar förutsätts inte.

Men ni måste tänka på det, ni måste inse att hittills har människor tagit hand om er, talat med er, hjälpt er. Nu får ni lära er att taga hand om er själva, och senare får ni taga hand inte bara om er själva utan också om nya människor. Också detta kommer att ingå i ert arbete.

Den huvudsak jag talar om är förståelsen. Jag menar förståelsen för arbetet, arbetets nödvändighet, arbetets fordringar, den allmänna planen för arbetet och intresset för allt detta. Detta är det obligatoriska. Man kan inte förstå arbetets metoder, förrän man förstår dess allmänna riktning. Och när man förstår riktningen, hjälper det en att förstå mycket annat man vill förstå. Man kan ju inte smita ifrån sin del av arbetet. Om man av någon orsak smiter ifrån denna, kan man inte förvärva något mera.

Somliga människor förstår inte arbetets själva begynnelse; de tänker inte på arbetet såsom *arbete*; de fattar det på det vanliga sättet. Det finns

ett som är nödvändigt, obligatoriskt, efter en viss tid, och det är att värdera, ty man kan inte arbeta utan detta. Å ena sidan vill människor arbeta, men å andra sidan vill de fatta saker på det vanliga sättet. Men om de vill arbeta, måste de se annorlunda på *allt* i samband med arbetet, *allt* – och de tror att de kan fatta det på det vanliga sättet. Vad jag märker saknas är *arbete* och förståelse för arbetet och värdering av arbetet. Det är framför allt värderingen som saknas. Allt tas för givet, och samtidigt uppfattas det enligt det vanliga synsättet. Resultatet blir att inget förändras. Mycket beror på den personliga inställningen och det personliga arbetet. Det som är skola för en människa är det inte för en annan.

F. Hur kan man få den rätta inställningen och värderingen?

S. Först och främst, innan man börjar studera, måste man avgöra vad det är man egentligen vill veta. Det är mycket möjligt att det vi här studerar icke intresserar en; man kanske finner att man inte alls behöver det. Man måste alltså försöka finna mer eller mindre vad man vill ha, annars kan det hända att man slösar sin tid. Detta är det första. Det andra är att man måste förstå vissa grundprinciper, annars är det mycket man inte kommer att förstå; då kommer alltid något att hindra ens förståelse.

En mycket viktig princip är att en människa inte kan studera systemet ensam, och det är nödvändigt att förstå varför. Det finns många grunder därtill. Den första grunden är mycket enkel och självklar – man kan inte ha en lärare alldeles för sig själv. Om man finner någon, som kan undervisa i detta system, ägnar han inte sin tid åt en enda människa. Och utan någon, som kan förklara saker och arbeta med en själv, kan man inte uträtta något. För det andra: om man arbetar ensam eller försöker göra det, kan man inte sätta någon annan i ens ställe, och i ett visst skede blir detta alldeles nödvändigt för att man skall övergå till nästa nivå av kunskap och vara. Ni minns väl vad jag i första föreläsningen sade om trappan i samband med förklaringen om hur magnetcentrum växer och det arbete som följer? Jag sade att en människa kan stiga upp på nästa steg i trappan endast genom att sätta en annan människa i sitt ställe. Detta betyder att man stiger uppför denna trappa, som representerar skillnaden i nivåer mellan det vanliga livet och det som kallas Vägen. Vägen börjar inte på samma nivå som det vanliga livet, man måste stiga högre för att nå den. Det betyder att vår förståelses nivå, vårt vanliga tänkande, också våra vanliga känslor, måste förändras. Men när vi tänker på att sätta andra i vårt ställe, är det mycket viktigt att undgå att göra ett farligt misstag. Somliga är böjda att tro att detta måste vara deras individuella arbete. De förstår inte att uttrycket i fråga är en formulering av en allmän princip. Det är barnsligt tro att detta kan göras genom att en enda individ överför dessa ideer till en annan. Först och främst är det nödvändigt förstå att människor

inte kan göra det och för det andra att det inte kan krävas av dem, eftersom individuellt arbete kan avse endast en själv. Att sätta människor i ens ställe är *skolarbete*, det vill säga de förenade ansträngningarna av alla människor som hör till skolan. Allt skolarbete organiseras med detta ändamål för ögonen, i sina olika grenar fullföljer arbetet samma mål: att sätta nya människor i det ställe som upptas av de människor som för närvarande är där och att på detta sätt hjälpa dem att stiga upp på andra trappsteg. Men ingen har tänkt på det på rätt sätt. Till exempel är det mycket få människor, som tänker på dessa föreläsningar och på huset på landet: vilka som har ordnat detta och hur det ordnas och sköts. Detta är svaret på frågan om att sätta någon i någon annans ställe, ty andra människor tar hand om er och ordnar saker för er. De har studerat systemets ideer före er och nått en viss punkt i sitt studium; och nu vill de gå vidare. För att göra detta måste de hjälpa andra människor att få veta vad de själva vet. Detta kan de inte göra själva, så de hjälper till att anordna föreläsningar och annat för de nyare människorna. Detta ingår i den allmänna planen för skolarbetet. Principen för arbetet är att envar måste göra vad han kan. När sedan andra människor kommer, är det deras sak att göra vad andra har gjort före dem. Ett visst skede av ansträngning är nödvändigt, och alla måste delta i det.

F. Varför kan en människa göra mera i en grupp än för sig själv?

S. Av flera orsaker. Den första är, som jag förklarade, att hon inte kan ha en lärare alldeles för sig själv. Den andra är att i skolorna avslipar vissa skarpa kanter. Människor får anpassa sig till varandra, och detta är på det hela taget mycket nyttigt. Den tredje är att man omges av speglar; man kan se sig själv i varje människa.

F. Men finns det ett band mellan mig och andra människor här?

S. Det måste finnas ett band, men bandet bildas av arbetet. Alla som arbetar skapar detta band. Vi får inte vänta oss att andra tänker på oss. Det gör de så mycket som möjligt, men vi kan inte taga det för givet.

F. Skulle ni vilja säga mer om detta? Föreligger det någon plikt mellan en själv och människorna här i rummet?

S. Det beror på er, på hur ni förstår det, vad ni anser om det, vad ni anser att ni kan göra åt det. Det finns inga ålagda plikter. Plikterna kommer av arbetet. Ju mer man gör, desto fler plikter har man. Om man inget gör, fordras heller inget av en. Herr Gurdjieff förklarade detta i början; han sade att det är farligt att göra något i arbetet, om man inte vill få krav på sig om svåra saker.

F. Ni sade att den andra linjen avser arbete med människor. Jag tycker att det är lättare att arbeta ensam.

S. Det tycker alla. Visst vore det mycket bättre, om ni kunde sitta här

ensam och prata med mig utan några andra människor, allra minst “de här” människorna, eftersom de här människorna är särskilt obehagliga. Det tycker vi alla. Det tyckte jag när jag började studera. Det hör till det mest mekaniska i världen. Hela arbetet, hela systemet, är så ordnat att man inte kan få ut något av den första linjen, om man inte arbetar på den andra och tredje linjen. På första linjen kan man få vissa ideer, viss information, men efter en tid når man ett stillastående, om man inte arbetar på de båda andra linjerna.

F. Hur kan man få en uppfattning om den tredje linjen, medan man arbetar på den första linjen?

S. Genom att till att börja med arbeta på den första linjen och sedan göra sig en bild av helheten – alla systemets ideer och skolarbetets principer. Om ni arbetar på det som kallas den första linjen – självstudiet och systemstudiet – ingår däri varje möjlighet som finns i arbetet. Ju mer tid och energi ni alltså ägnar studiet av systemet, desto mer förstår ni vad som ingår däri. På det sättet kommer så småningom förståelsen. På första linjen måste ni vara mycket praktisk och tänka på vad ni kan vinna. Om ni känner att ni inte är fri, att ni sover, vill ni kanske bli fri, vakna, och arbetar alltså för att vinna detta. På tredje linjen tänker ni på arbetet, på hela organisationen. Först och främst måste organisationen vara föremålet för ert studium, liksom skapelsens stråle – organisationens idé, organisationens behov, organisationens former. Då inser ni att organisationen är er sak, inte någon annans sak. Alla som kan måste delta i det, när de kan. Ingen ombeds göra något han inte förmår, men envar måste tänka på det och förstå det. Det viktiga på tredje linjen är inte så mycket det egentliga görandet som tanken på det. Ni kan inte låta andra tänka på det åt er. Det kan inte förekomma något skolarbete på en enda linje. Skolarbete *betyder* arbete på tre linjer. Det måste fattas från en personlig synpunkt och förstås att endast med dessa tre slags hjälp kan man komma ur den passiva, döda fläcken. Det är alltför mycket som håller er kvar där, ni har alltid samma känslor, samma drömmar, samma tankar.

F. Är tredje linjen ansvarig för systemets framåtskridande?

S. Allt är det. En linje kan inte finnas utan de andra. En linje eller två linjer är inte arbete. Men först och främst krävs förståelse. Man kan studera – det ges tid för detta – men man kan inte besluta att göra ett och skjuta upp ett annat.

F. Ni säger att vi först måste förstå något om den tredje linjen. Men det är väl inte arbete ännu?

S. Det beror på. På sätt och vis är förståelse redan arbete. Om inte tillräckligt många människor tänker på arbetet som en helhet och förstår det, är det omöjligt att fortsätta. Ett visst antal människor måste förstå och kunna

göra det nödvändiga. Ni har aldrig insett hur svårt det är för arbetet att finnas till även i den gestalt det nu har. Likväl kan det finnas till och utvecklas, om mer förståelse och kraft läggs i det. Då, med rätt förståelse, blir det rätt utveckling. Men ni kan inte räkna med att någon annan fortsätter att lägga förståelse och kraft i det åt er.

F. Men initiativet ligger inte hos mig?

S. Visst ligger det hos er. Det är endast på den andra linjen det inte ligger hos er – där måste det organiseras. Ni måste själv nå fram till förståelsen av den tredje linjen, endast då blir det tredje linjen. Det beror på er inställning och era möjligheter, och dessa möjligheter kan inte skapas på konstgjord väg. Om ni känner att det är nödvändigt att göra något för skolans arbete, och om ni förmår göra det, så blir det arbete på tredje linjen. Först måste ni förstå vad som behövs, och senare kan ni tänka på vad ni själv kan göra för organisationen.

F. Det förefaller mig att vad ni vill av oss är att vi borde känna att det är *vi* som är organisationen, eller delar av den, att den inte är något som är skilt från oss.

S. Alldeles riktigt och mer än så. Ni måste förstå vad en skola på fjärde vägen betyder. Den finns i det vanliga livet, och därför behöver den i synnerhet organisation. Skolor för munkar och yogier är organiserade, men det vanliga livet erbjuder inte tillfällen till studium av de olika sidor som behöver studeras. För detta måste en särskild organisation finnas.

F. Ni har på senare tid talat mycket om förståelse.

S. Ja, förståelse är nödvändig, och en personlig inställning. Människor gör inte skolans fortvaro till en personlig angelägenhet, och den kan inte vara något opersonligt. I många fall hindrar orden förståelsen. Människor talar om första linjen, andra linjen, tredje linjen, endast upprepar ord – och upphör att förstå något. De brukar dessa ord alltför lättvindigt. Det är nödvändigt att ha sin egen personliga bild av dessa linjer: först av en själv, när man förvärvar kunskap, nya ideer, bryter ner gamla fördomar, överger gamla ideer, som man formulerat i det förflutna och som strider mot andra, studerar sig själv, studerar systemet, försöker minnas sig själv och mycket annat. Man måste tänka på vad man vill ha, vad man vill veta, vad man vill vara, hur man skall förändra gamla tankevanor, gamla känslor. Allt detta är arbete på första linjen.

Sedan, när ni är tillräckligt förberedd och har gjort tillräckliga ansträngningar en tid, kan ni försätta er i det organiserade arbetets villkor, där ni kan studera praktiskt. På den andra linjen består den främsta svårigheten i början i att arbeta icke på eget initiativ; ty det beror inte på en själv utan på arrangemang som göres i arbetet. Det ingår mycket däri: ni blir tillsagd att göra det ena eller det andra, och ni vill vara fri, ni vill inte göra det, ni

tycker inte om det eller ni tycker inte om de människor ni får arbeta med. Också nu, när ni inte vet vad ni skall göra, kan ni visualisera er själv i det organiserade arbetets villkor, som ni går in i utan att veta något om det eller mycket litet om det. Detta är svårigheterna på den andra linjen, och er ansträngning med avseende på denna börjar med att godtaga saker och ting – därför att ni kanske inte tycker om det; ni kanske tror att ni kan göra vad ni skall göra bättre på ert eget sätt; ni kanske inte tycker om villkoren och så vidare. Om ni först tänker på era egna personliga svårigheter på den andra linjen, kanske ni förstår det bättre. I alla händelser ordnas det enligt en plan ni inte känner och mål ni inte känner. Det finns många fler svårigheter, som kommer senare, men det är så det börjar.

På tredje linjen kommer ert eget initiativ in ännu en gång, om ni har möjligheten att göra något icke för er egen del utan för arbetet. Och även om ni inte kan göra något, är det nyttigt att inse att ni inte kan göra något. Men då måste ni förstå att om alla kom fram till slutsatsen att de inte kunde göra något, så bleve det inget arbete. Det är detta jag menar med att ni skall göra er en personlig bild, inte bara använda orden: första linjen, andra linjen, tredje linjen. Ord betyder ingenting, allra minst i detta fall. När ni har en personlig bild, kommer ni inte att behöva använda dessa ord. Ni kommer då att tala ett annat språk, annorlunda.

Varje linje i arbetet går i oktaver liksom allt annat i världen, ökar, minskar, går igenom intervaller, glapp och så vidare. Om ni arbetar på alla tre linjerna och ni i ert personliga arbete kommer till ett glapp, kanske en annan linje i arbetet går bra och hjälper er att komma över glappet i ert individuella arbete. Eller ert individuella arbete kanske går bra och sålunda hjälper er att komma över glappet på någon annan linje. Det är detta jag menar, när jag talade om glappen i samband med olika linjer.

Det enda man skall förstå i arbetet är att man inte kan vara fri. Förvisso är friheten en illusion, ty vi är inte alltid fria; vi är beroende av människor, av saker, av allt. Men vi är vana vid att tänka att vi är fria och tycker om att tänka på oss själva som fria. Likväl måste vi i en viss stund uppge denna inbillade frihet. Om vi behåller denna "frihet", kan vi inte få någon chans att lära oss något.

F. Om att tänka personligt; jag märker att när jag försöker göra det, får jag ner det på en liten skala.

S. Ni blandar ihop saker; det är ordet "personlig" som har vilselett er. "Personlig" betyder inte endast ert eget liv och era egna förhållanden. Ni måste känna att det är *ert eget* arbete. En skola kan finnas till endast när människor inte känner sig stå utanför den utan inne i den, när de tänker på den som sitt eget hem. Först då drar de nytta av den och vet vad som kan gagna arbetet, vad som kan vara användbart.

Jag skall ge er ett exempel på en personlig inställning: ni minns den lilla liknelsen i Nya Testamentet om en man, som fann en pärla och sålde allt han ägde för att gå och köpa den. Det finns också andra små liknelser där, vilka alla är bilder av en personlig inställning. Föreställ er en människa som tar det opersonligt – det vore något helt annat. Nya Testamentet visar alltid nödvändigheten av en personlig inställning, av personlig nytta.

Många ting blir möjliga för oss, om vi tänker på dem på rätt sätt. Varje problem, som hänger samman med arbetet och förstås rätt, ger er något; det finns inget som ni inte kan få mer nytta av än ni får nu. Det ni först skall lära er i detta system är hur ni skall få saker; allt ni gör måste göras för ett ändamål, ert eget ändamål. Ni drar nytta av arbetet på alla tre linjerna, men annorlunda från ettvar.

Med avseende på den tredje linjen är det mycket viktigt att förstå den allmänna idén om varför detta arbete finns och hur man skall främja det. Som jag sade, är tanken att upprätta en skola, det vill säga arbeta enligt skolregler och -principer, först studera dessa regler och principer och sedan tillämpa dessa i praktiken. Det finns många nödvändiga förutsättningar för detta. En av dessa nödvändiga förutsättningar är människor. Det finns människor, som är beredda, som är i stånd att utveckla dessa ideer, men de känner dem inte. Det är alltså nödvändigt att finna dem, att finna människor av det rätta slaget och ge dem dessa ideer. Men därför måste man först förstå dessa ideer själv.

Ibland får jag frågan varför ett system, som är avsett endast för ett fåtal, behöver utbredas. Det är inte svårt att besvara den frågan. Det är alldeles sant att detta system inte kan tillhöra alla, det kan inte ens tillhöra många. Men *vi* måste göra varje ansträngning att ge det till så många människor som möjligt. Utbredningen av systemets ideer begränsas av ideernas egen natur och av människors tröghet och oförmåga att förstå dessa ideer. Men den får inte begränsas av *vår egen* tröghet.

Systemet kan nå de rätta människorna, det vill säga människor, som kan inte endast *taga* utan också *giva*, men endast om det ges ett stort antal människor. Om det begränsas till en liten grupp, kommer det aldrig att nå de rätta människorna. Om små grupper tror att de kan behålla dessa ideer för sig själva, kommer de att förvränga och fördärva dem. Förvrängning kan förebyggas endast om arbetet växer och om många människor vet om det. Små grupper, begränsade och oföränderliga, gör alltid egna tillägg till arbetet. Ju mer arbetet växer, desto mer kan varje individ få ut av det. En annan grund till att skolor inte kan finnas i en alltför liten skala är att först ett visst antal människor ger en tillräcklig mångfald av typer. För framgångsrikt arbete är en mångfald av typer nödvändig, annars blir det ingen friktion, inget motstånd. Människor skulle då tro att de förstod varandra.

F. Vilket är bästa sättet att börja bilda en fjärdevägenskola?

S. Vi kan inte börja. En skola utgår från en annan skola. Om människor kommer samman och säger, "låt oss grunda en skola", så blir det inte en fjärdevägenskola. Men om en skola grundas, så gäller det att fortsätta, att utveckla – det är vad ni då måste tänka på. Och för detta måste ni först förstå vad arbete på de tre linjerna betyder och sedan *arbeta* på dessa tre linjer.

F. För somliga människor förefaller systemet själviskt.

S. Systemet måste på sätt och vis vara själviskt. Arbetet på första linjen är själviskt, ty där hoppas man att vinna något för egen del. Arbetet på andra linjen är blandat – där måste man taga hänsyn till andra, så det är mindre själviskt; och arbetet på tredje linjen är inte själviskt över huvud taget, ty det är något man utför *för* skolan utan någon tanke på att vinna något *av* skolan. Tanken på vinst hör till första linjen. Systemet innefattar alltså både själviskt och osjälviskt.

F. Hur kan man förstå tredje linjen praktiskt?

S. När man börjar förstå, utmärker detta ett bestämt skede i arbetet. Antag att ni står i kontakt med en viss skola – på vilken nivå, om det är bra eller dåligt, går vi inte in på. I denna skola får man viss kunskap. Men vad ger ni i gengäld? På vad sätt hjälper ni skolan? Det är arbete på tredje linjen. Jag får ofta frågan vad tredje linjen betyder, hur man skall förstå den och hur man skall börja arbeta på tredje linjen. Denna fråga erbjöd aldrig någon svårighet för mig personligen. Från den stund jag påträffade systemet uppfattade jag att det var större och viktigare än något jag någonsin känt till, och samtidigt att det var känt för endast en liten grupp människor. Det fanns inga organisationer bakom det, ingen hjälp, ingenting. Vetenskapen, konsten, teatern, litteraturen hade sina universitet, museer, böcker, stora skaror av anhängare, regeringarnas stöd, samhällets stöd, och samtidigt var allt deras sammanlagda innehåll mycket ringa i jämförelse med systemet. I bästa fall var de endast förberedelse för systemet – och trots detta hade de allt och systemet hade intet.

Detta var mina ideer, när jag mötte detta system. Jag beslöt att arbeta på denna linje, och *detta* var arbete på tredje linjen.

Det är alldeles klart att arbetet behöver en organisation och ett ställe för alla de människor som vill komma, och därför är det nödvändigt att finna människor som förstår detta behov och vill och förmår stödja arbetet på allt sätt de kan. Tag till exempel en vanlig skola. Den förutsätter en viss plan och organisation, och ett visst antal människor som driver den, och man måste veta vilka som skall sköta det ena och det andra.

Envar, som vill gå vidare, måste alltså inse att detta arbete, dess fortvaro och dess välgång är *hans egen sak*, att han måste tänka på det, måste

förstå dess krav, måste betrakta det som hans personliga angelägenhet att arbetet skall gå vidare och inte överlåta allt detta till andra människor. Det viktigaste är att göra det till ens egen sak, att tänka på det som ens eget arbete.

Det finns ett ryskt ordspråk som lyder: om man tycker om att åka kälke utför, måste man tycka om att draga upp kälken. Om någon säger, "jag är intresserad av den första linjen men inte av den tredje", är det detsamma som att säga, "jag tycker om att åka utför, men jag tycker inte om att draga upp kälken".

Sök föreställa er att jag går bort och att arbetet, sådant det nu är, försvinner. Betrakta det från denna synpunkt, fatta det inte som en bestående inrättning.

F. Jag försöker få ut vad jag kan av arbetet. Men hur kan jag lära att ge tillbaka?

S. Ibland kan man ha möjligheten att ställa frågan i denna form, men ibland är det tillräckligt att förstå vad som *kan* ges, inte vad *ni* kan ge; att veta vad som är nyttigt och nödvändigt för arbetet utan samband med er själv. Först då kan ni förstå vad som kan vara nyttigt i en viss stund och se om ni kan göra något i den stunden eller inte. Innan ni kan lägga in "jag" i det, måste ni förstå vad som i allmänhet kan göras, vad arbetet kräver. Först senare kan ni lägga in "jag". Jag fäster inte så mycket avseende vid vad en eller annan människa faktiskt gör, fastmer vid vad hon tänker. Detta är det viktiga. Om hon tänker och känner rätt, kan tillfället komma. Hon kanske inte har tillfälle att göra något idag, men omständigheterna kan ändras och tillfället yppa sig. Men om hon inte bryr sig om denna sida av saken, om hon inte förstår den och inte tänker rätt om den, berövar hon sig möjligheten att vinna vad hon vill vinna.

F. Om omständigheterna hejdar detta arbete sådant det nu är, finns det då någon möjlighet att utveckla sig själv genom att använda det man här har fått höra?

S. Det kan jag inte svara på. Det enda jag kan säga är att om människor inte arbetar under dessa omständigheter, hur kan de då arbeta utan dessa omständigheter? Erfarenheten visar att med all möjlig hjälp är det nödvändigt att arbeta länge, om man vill erhålla några resultat, så om man är ensam, är chansen ännu mindre. Det är omöjligt att säga vad som kan hända i det ena eller andra fallet. Man har en tendens att glömma det mest elementära man lärt. Också vad man tror sig ha förstått glömmes på några veckor. Sedan förvränger folk ideer också med de bästa avsikter. Antag att de inte kommer till några grupper. De måste ändå fortsätta att tänka, de har problem, ställer sig frågor och måste finna svar på dem. Till exempel är en av de vanligaste formerna av förvrängning hos människor,

som arbetar för sig själva eller i avskilda grupper, att de genomgående fattar något slags förklaring som en princip.

Men om en människa har lärt att minnas sig själv, så är det en annan sak; det är ett annorlunda tillstånd, annorlunda förhållanden.

I arbetet är första förutsättningen att förstå vad man vill vinna och hur mycket man är beredd att betala för det, ty för allt måste man betala. Ibland vill man ha något utan att inse vad det medför och hur mycket det kostar. Försök att fundera på det, så kanske ni förstår vad jag menar. Detta betyder att allt man kan förvärva kräver en viss ansträngning och för att göra denna ansträngning, i synnerhet för att göra den medvetet, måste man veta varför man gör den och vad man kan få med denna ansträngning. Och det är mycket viktigt att också förstå i vilka förhållanden man kan arbeta och vilka förhållanden som måste föreligga för att det inte skall vara meningslöst att försöka arbeta.

F. Ni säger att man måste veta hur mycket man är beredd att betala. Hur kan man betala?

S. *Betalning är en princip.* Det är inte för skolan utan för människorna själva, som betalning är nödvändig, ty utan att betala får de ingenting. Betalningens idé är mycket viktig, och man måste förstå att det är absolut nödvändigt att betala. Man kan betala på det ena eller andra sättet, och envar får själv finna ut det. Men ingen kan *få* något, som han inte betalat för. Man kan inte få saker till skänks, man kan endast köpa dem. Det är magiskt, inte enkelt. Om man har kunskap, kan man inte ge den till någon annan, ty endast om han betalar för den, kan han äga den. Detta är en kosmisk lag. Betalningens idé framhålls mycket starkt i Nya Testamentet, Evangelium enligt Matteus, kapitel 13, i flera sköna liknelser, vilket jag nämnt. Människan måste vara en duktig köpman, hon måste veta vad hon skall köpa och hur mycket hon skall betala för det. Saker kan inte falla från himlen, man kan inte bara hitta dem, man måste köpa dem. Vad man kan få står i förhållande till vad man är beredd att betala. Och man måste betala i förskott – det ges ingen kredit.

F. Finns det ingen kontroll på priset? Kan man inte taga reda på om det är för högt?

S. Somliga människor tycker att det är för högt, vägrar att betala och får ingenting.

F. Jag förstår inte detta att betala i förskott. Hur sker det?

S. Det enda sättet är att betala i förskott, men hur det sker är en annan sak – det enda vi studerar här är hur man betalar i förskott.

Såsom allmän princip betyder att betala i förskott att om man utför ett visst arbete och vill ha något som hänger samman med det och då gör det användbart för skolan, förtjänar man rätten att äga det.

Betalning är en synnerligen viktig princip i arbetet, och den måste förstås. Utan betalning kan ni inte få något. Men i regel vill vi få något för intet, och det är därför vi inte har något. Om vi verkligen bestämde oss för att skaffa kunskap av detta slag – eller till och med något mycket obetydligt – och vi fullföljde det utan sidoblickar på något annat, skulle vi få den. Detta är en mycket viktig sak. Vi säger att vi vill ha kunskap, men det vill vi egentligen inte. Vi vill betala för allt annat, men för *detta* är vi inte beredda att betala något, och därför får vi inget.

F. Har betalning något att göra med någon förlust för en själv?

S. Förlust eller ansträngning. Man kan vinna något på det sättet, men man kan betrakta det som en förlust. Betalning har många sidor. Den första betalningen är naturligtvis att man gör sig besväret att studera och förstå det man får höra. Det är ännu inte i sig betalning, men det skapar möjligheten av betalning. Betalning i egentlig mening måste vara något som blir till gagn inte endast för er själv utan också för någon annan – för skolan. Men om ni inte är till gagn för er själv, kan ni inte vara till gagn för skolan heller.

F. För att gå framåt måste man alltså göra små betalningar?

S. Eller stora.

F. Vilka är de?

S. Det är det vi talar om – ni måste själv finna ut det. Det betyder alltid en viss ansträngning, ett visst "görande", annorlunda än vad ni naturligt skulle göra, och det måste vara nödvändigt eller nyttigt för arbetet.

F. Jag förstår inte skillnaden mellan ansträngningar och betalning.

S. Ansträngningar kan vara betalning, men de måste vara nyttiga, och inte bara för er själv. Det är nödvändigt att förstå arbetet i allmänhet och arbetets behov. När man förstår allt detta, finner man sätt att göra något nyttigt. Inställningen beror på en själv och på ens förståelse; tillfället beror på omständigheterna.

F. Finns det något samband mellan arbetet med en själv och betalningen?

S. Om man inte arbetar med sig själv, kommer man inte att kunna betala. Detta är sambandet. Vem betalar? Den falska personligheten kan inte betala. I början innebär betalning ansträngning, studium, tid, många saker. Men det är endast början. Som jag sade är tanken att när man strävar efter att uppnå något i arbetet, får man endast så mycket som man betalar för. Det är en fysisk lag, jämviktens lag.

F. Är betalning offer?

S. Ja, men det man måste offra är endast obefintliga ting, inbillade ting. Alla våra värden är inbillade. I arbetet förvärvar man nya värden och förlorar inbillade värden.

F. Måste man bryta ner varenda tanke man har?

S. Man kan inte generalisera. En del av dem kan vara användbara. Om allt detta kunde förklaras kortfattat, vore det enkelt. Det är nödvändigt att studera många ting för att veta vad man skall betala och hur man skall betala. Och i livet får man kredit, men här får man ingen kredit. Genom att ni betalar måste ni få *något*, men ni vet inte *vad* ni får.

F. Måste man vara villig att betala?

S. Ja, men det kan vara svårt, inte lätt. Allmänt sett måste det vara svårt för er att betala och nyttigt för arbetet. Men det är en förklaring som är för allmän. Ofta kan vi inte definiera saker, förrän vi kommer till fakta.

Vi kan inte förvärva nytt och behålla det gamla. Det finns inget utrymme för det nya, så först måste vi bereda utrymme för det. Det är så även med avseende på vanliga ting. Om man vill ha mycket, måste man ge mycket. Mät det, så förstår ni.

F. Jag undrar om man kanske lurar sig själv, om att man vill förändras.

S. Mycket ofta. Detta är en mycket god iakttagelse, ty ofta övertalar man sig själv om att man vill förändras men vill samtidigt behålla varenda liten sak, så vari ligger då förändringen? Förändring är omöjlig, om man vill behålla allt. Om man skall tänka på förändring, måste man också tänka på vad man skall uppge.

F. Finns det inom oss något som hindrar oss från att tillräckligt vilja förändras? Om vi önskade tillräckligt, skulle vi då få hjälpen?

S. Ja, säkert, men jag skulle inte uttrycka det så. Ni har all hjälp som behövs, det är nu er tur att arbeta, er tur att göra något. Med andra förutsättningar, annan förberedelse och även andra omständigheter kunde nog saker ordnas bättre. Men frågan är inte hur mycket man får utan hur mycket man tar emot, ty i allmänhet tar man emot endast en liten del av det man får.

F. Innebär detta att det är viktigt för oss att planera våra förhållanden så, att vi har mer tid att ägna åt arbetet?

S. Jag tror att nästan alla, med undantag för mycket extrema fall, kan ge sig tillräckligt mycken tid för att i viss mån deltaga i arbetet utan att egentligen ändra sitt liv och sina förhållanden.

F. Det är inte möjligt för de flesta av oss att ge upp sitt liv.

S. Nej. Jag sade att människor måste *tänka* på denna sida av arbetet, och de måste se på den praktiska sidan – vad som är möjligt och vad som är omöjligt. Jag är fullständigt säker på att människor i de flesta fall kan fortsätta att göra vad de måste göra och leva som de är vana vid att leva. Det finns ingenting i livet som inte kan bli arbete, om man försöker minnas sig själv, försöker att inte vara identifierad, att förstå att allting händer och så vidare. Det är inte nödvändigt att ändra omständigheterna; tvärtom, att ändra omständigheterna är rent av sämre, åtminstone i början. Senare kan

det vara nyttigt, men inte i förstone.

F. Vad menade ni när ni sade att allting i livet kan vara en möjlighet att arbeta?

S. Jag menade att varje vanlig syssla i livet kan bli arbete. Om man försöker tillämpa arbetets ideer, så blir med tiden allt man gör arbete.

F. Vad är en praktisk tillämpning av detta system?

S. Till exempel möjligheten, genom själverinringen, att öka vår medvetenhet. Detta blir omedelbart praktiskt. Och det finns mycket annat.

F. Jag börjar förstå att det mesta av det arbete man försöker göra för andra människor i livet är meningslöst. Vore det riktigt att säga att skolan lär en att urskilja vad slags arbete man verkligen förmår utföra?

S. Javisst, detta är en av de viktigaste sakerna. Men skolan lär en inte enbart att arbeta för människorna, den lär en att arbeta för skolan, och på det sättet lär man sig vad man kan göra och hur man skall göra det. Man måste lära sig att först arbeta för sig själv, att förändra sig själv. För det andra måste man lära sig att bli nyttig för människorna i skolan, man måste hjälpa dem; och sedan måste man lära sig att hjälpa skolan som helhet. Som jag sade, är det först när man arbetar på alla tre linjerna, som man kan utnyttja skolan till fullo; och på det sättet lär man sig vad man kan göra utanför skolan. I skolan får man dessutom undervisning om kosmiska lagar och börjar man förstå varför vissa saker är omöjliga.

F. Om vi alla är mekaniska, så kan jag inte fatta varför vi försöker göra något. Vad är det då för ändamål med att ha en skola?

S. Om det inte funnes någon möjlighet till förändring, funnes det inget ändamål med en skola; men det finns en möjlighet, och det är detta som gör hela skillnaden. I detta system vet vi att det är omöjligt att "göra", att allt händer, men vi vet också att det finns möjligheter att utveckla denna förmåga att "göra".

F. Får arbetet med en själv en egen drivkraft efter en tid eller förblir det lika svårt, liksom att skjuta en skottkärra uppför en backe?

S. Jag tror att det blir svårare, eftersom det kommer till allt fler förgreningar. Man börjar på en linje, sedan efter en tid arbetar man på tre linjer, och var en av dem delar sig och delar sig och kräver hela tiden allt mer uppmärksamhet och ansträngning. Det finns ingen egen drivkraft i det.

Däremot får man mer energi, blir mer medveten, och detta gör det på sätt och vis lättare. Men i sig självt kan arbetet inte bli lättare.

F. Är det nödvändigt att arbeta för en skola, innan man kan göra några framsteg?

S. Så kan man inte uttrycka det. Om man arbetar och gör framsteg, så kan det yppa sig ett tillfälle att arbeta för skolan, men man kan inte göra teoretiska antaganden. Det är ert initiativ, som är det viktigaste på både första

och tredje linjen. Ni får material, men initiativet ligger hos er. Men på andra linjen har ni inget initiativ eller mycket ringa sådant.

Låt mig upprepa vad jag tidigare sade: ni har fått dessa ideer och kommit hit, därför att vissa människor har arbetat före er och lagt sin energi och tid på det. Nu måste ni lära er att dela ansvaret. Ni kan inte fortsätta att få ideer utan att dela ansvaret; detta är fullständigt naturligt. Om inte idag, måste man "göra" i morgon. Göra vad? Man måste förstå vad man skall kräva av sig själv. Vi studerar skolmetoder, och detta är det enda sättet att studera dem.

F. Kan ni ge något exempel på hur man delar ansvaret?

S. Nej. Som jag sade är det en fråga om att förstå vad som är nyttigt, vad som är nödvändigt. Sedan är det en fråga om att se vad man kan göra, om inte nu, så kanske senare. Det kan inte ges i form av ett recept.

F. Är det inte så att man för sitt eget bästa borde göra betalning som är svår?

S. Ja, men man måste finna den. Betalning är inte endast att göra saker svåra för en själv utan någon fördel för någon annan.

F. Bör vi låta bli att se på arbetet utifrån våra särskilda förmågor?

S. Naturligtvis måste var och en först se på det utifrån vad han kan göra. Men antag att hans förmågor inte är användbara – då måste han finna nya förmågor, som kan vara användbara. Människor frågar ofta: Hur kan man lära sig att "göra"? Genom att arbeta, genom att göra allt som är möjligt i samband med arbetets tre linjer. Ofta kan vi inte "göra", emedan vi inte känner våra egna förmågor. Då har vi inte vanan vid en bestämd disciplin, som är nödvändig i arbetet. Allt kan läras, men det kräver initiativ och förståelse, och förståelse betyder ansträngning, arbete.

F. Det förefaller mig att jag får mer av arbetet än jag har givit. Men jag har inget att ge.

S. Jag skulle inte krångla till det så. Vi har alltid något att ge, och vi har alltid något att lära. Så länge ni är intresserad och fortsätter att taga emot, har ni en chans att betala. Ni förlorar chansen att betala, när ni inte tar emot något.

F. Jag anser att det ingår i vårt intresse för arbetet på tredje linjen att vi måste försöka bli människa fyra.

S. Det är inte arbete på tredje linjen. Det gör ni för er själv, annars kan ni inte göra det. Alla tre linjer är förbundna med varandra, men den tredje linjen är det ni gör direkt för skolan sådan ni är, utan att vänta på att bli människa fyra.

F. Men det tycks mig att den förståelse ni talade om inte vore något för oss, förrän vi hade nått en högre nivå av vara.

S. Nej, ni har fel. Om ni med en högre nivå av vara menar att ha ett tyngd-

centrum, så har ni rätt; men om ni menar ett annat medvetenhetstillstånd, så har ni fel, ty om ni väntar på att få ett annat medvetenhetstillstånd, får ni ingenting. Svaret på er fråga beror alltså på vad ni menar med förändring av varat. Också kamp med den falska personligheten är nödvändig, ty av den falska personligheten kan vi inte få ut något. Detta betyder att en viss förändring är nödvändig, men inte en stor förändring.

F. Skulle ni vilja upprepa kännetecknen för ett tyngdcentrum?

S. Ett bestående tyngdcentrum uppstår i ett visst ögonblick med avseende på arbetet, när man redan är säker i det man gör och säker på systemet, och när detta blir viktigare än något annat, när det innehar den viktigaste platsen i ens liv. Detta är det ögonblick då ett bestående tyngdcentrum upprättas. Men när man är intresserad av systemets ideer och likväl något annat ibland kan bli viktigare, betyder detta att man inte har något tyngdcentrum.

F. Är det möjligt att betrakta arbetet på de tre linjerna såsom tre olika krafter, som bildar en trekraft?

S. Ja, på sätt och vis, men de förändras hela tiden. En är aktiv idag men var passiv igår och kan vara neutraliserande i morgon. Och de är olika även i pliktförhållanden.

Det är ju så att liksom mycket annat går det inte att i ord definiera arbetet på dessa tre linjer. Samtidigt är idén mycket klar. När ni väl förstår det, kommer ni att undra: "Varför ville jag ha definitioner? Det är alldeles klart utan ord!" Ni måste försöka minnas allt som blivit sagt om det, ty mycket har redan blivit sagt i ämnet. Kom till exempel ihåg vad som sades om fångelset!

Jag minns ett samtal jag hade med herr Gurdjieff för många år sedan. Han uttryckte det mycket enkelt. Han sade: "Man kan vara till nytta för sig själv; man kan vara till nytta för andra; man kan vara till nytta för mig." Han företrädde skolan. Detta beskriver arbetet på de tre linjerna. Och han tillade: "Om man är till nytta endast för sig själv och inte kan vara till nytta för mig eller för andra, så varar det inte länge."

F. Men genom att vara till nytta för sig själv blir man väl automatiskt till nytta för andra?

S. Nej, det är något för sig. Endast glömskan pågår automatiskt; inget gott sker automatiskt. Det är rätt och riktigt att skaffa sig saker, men om man tänker endast på detta, begränsar man sig. Man måste studera sig själv; man måste arbeta med sig själv; så får man tid att studera andra linjer. Men om man efter en tid inte godtar denna idé och håller sig till endast en linje, börjar man förlora mark.

F. Är inte den tredje linjen egentligen utom räckhåll för oss för tillfället?

S. Nej, det enda som behövs är att förstå. Återigen: en människa kan be-

finna sig i ett visst läge, en annan i ett annat läge – så det finns inga allmänna lagar för det. Till exempel började jag på den tredje linjen; jag kunde utträta mera på den tredje linjen, innan jag kunde göra något på den första och andra.

F. Finns det inte något slags organisation för att hjälpa människor att arbeta på den tredje linjen?

S. Jo, det finns det. Men en organisation kan inte hjälpa av sig själv, ty varje linje måste bygga på något slags inställning. En organisation kan inte ersätta en inställning, men samtidigt är en organisation nödvändig för att förstå vissa saker. Till exempel är en av de viktigaste sakerna i arbetet att förstå disciplin. Om man förstår denna disciplinens idé, finner man möjligheten att arbeta mot egenviljan. Om man inte förstår den, tror man att man arbetar, men man arbetar egentligen inte alls, eftersom det endast är egenvilja.

Studiet av disciplin hänger samman med arbetet på den andra linjen. Utan förståelse av skoldisciplin kan man inte äga inre disciplin. Det finns människor, som skulle kunna göra gott arbete och som misslyckas, därför att de saknar disciplin. Likväl är förändring av varat möjlig endast med skolarbete och skoldisciplin. Under ett visst tidsskede måste man ha det, varefter man senare kan arbeta för sig själv. Disciplin hänger samman med regler. Regler är de förutsättningar enligt vilka människor tas emot och får kunskap i en skola. Att iakttaga dessa regler eller villkor är deras första betalning och första prov.

En av de viktigaste sakerna i varje slags skola är idén om regler. Om det inte finns några regler, finns det inte någon skola. Inte ens en imitationsskola kan existera utan regler. Om det är en imitationsskola, blir det imitationsregler, men det måste finnas något slags regler. En definition av en skola är att den är ett visst antal människor, som godtar och följer vissa regler. Regler är inte till för behag och bekvämlighet – de är till för obehag och obekvämlighet, och på det sättet hjälper de själverinringen.

Ni måste förstå att alla regler är till för själverinringen, även om de också har sitt eget ändamål. Om det inte finns regler och vikten av regler inte förstås, kan det inte bli något arbete.

Det viktiga att inse i fråga om regler är att det egentligen finns endast en regel, eller rättare sagt en princip – att man inte får göra något onödigt. Försök nu att förstå detta. Varför kan vi inte “göra” i den rätta bemärkelsen? Därför att vi gör så mycket onödigt. I varje stund av vårt liv gör vi hundratals saker, och därför kan vi inte “göra” och måste vi först lära oss att inte göra något onödigt. Först måste vi lära oss att inte göra sådant som är onödigt i förhållande till arbetet och senare i samband med vårt eget liv. Det kan taga lång tid, men detta är sättet att lära. Ni måste göra detta, ni

får inte göra detta; allt detta är förtydliganden, men det finns endast en regel. Till dess ni förstått denna grundläggande regel, måste ni försöka följa andra regler som ges.

Regler är särskilt viktiga i samband med organiserandet av grupper, ty eftersom människor kommer utan att känna varandra och utan att veta vad det handlar om, måste de åläggas att lyda vissa regler. Till exempel är en av de regler som gäller nya människor den att de inte bör tala med utomstående om vad de får höra under föredragen. Människor börjar inse vikten av denna regel först när deras vänner envisas med att de talar om det och de inte längre vill tala. Denna regel är till för att hjälpa människor att inte ljuga, ty när de talar om sådant de inte vet, börjar de naturligtvis att ljuga. När folk har åhört ett par föreläsningar, börjar de prata om vad de har fått höra och uttrycka sina åsikter, börjar de ljuga. De flesta är för otåliga, de ger sig inte tillräcklig tid, de är för snara att dra slutsatser och kan därför inte låta bli att ljuga.

Men den huvudsakliga grunden till denna regel är att det är en princip i skolarbetet att inte ge ut ideer, utan att tvärtom undanhålla människorna dem och att ge dem endast på vissa villkor, som skyddar dem för att bli förvrängda. Annars blir de förvrängda nästa dag: det har vi haft nog erfarenhet av. Det är mycket viktigt att förhindra att dessa ideer förvrängs, ty man kan säga att en skola är något där människor och ideer inte dör. I livet dör både människor och ideer, inte genast, utan de dör sakta.

En annan grund till denna regel är att den är ett prov, en övning för viljan, en övning för minnet och förståelsen. Ni kommer hit på vissa villkor; första villkoret är att ni inte får tala, och det måste ni komma ihåg. Detta främjar själverinringen oerhört, eftersom det går emot alla vanliga vanor. Er vanliga vana är att prata utan urskillning. Men med dessa ideer måste ni bruka urskillning.

F. Det förefaller att i en skola gör man ingenting utan grund. Är det en grund till att denna regel är nödvändig att pratet skulle införa en ny faktor, vars resultat inte skulle kunna förutses?

S. Javisst. Om människor visste vad de skulle göra utan regler, vore regler inte nödvändiga. Samtidigt är det också ett slags uppfostran, ty genom att lyda regler skapar människor något i sig själva. Det skulle inte finnas tillräcklig friktion, om det inte funnes regler.

F. Jag fattar det så att huvudsyftet med regler är att bryta maskinmässighet.

S. Varje regel har flera syften, men ni kan inte vänta er något av regler enbart. De är endast en del i det allmänna arbetet, en hjälp.

F. Jag finner det nästan omöjligt att inte använda den kunskap jag hittills förvärvat att hjälpa mina vänner med.

S. Den kan ännu inte användas, ty om ni försöker göra något med den mängd kunskap ni har, kommer ni att förvränga den. Det är nödvändigt att ha mer, ty först då kommer ni att kunna bedöma huruvida ni kan göra något med den i ett visst fall eller inte, huruvida ni kan ge den eller den människan något eller inte. Nu kan ni inte avgöra det.

Dessutom måste allt i detta system förklaras till fullo eller inte alls beröras, och för att förklara en sak måste ni förklara en annan. Däri ligger svårigheten. Förstår ni vad jag menar? För oss är det mycket som är fakta eller åtminstone borde vara fakta. Om ni delger dem till människor som inte har sakta gått igenom detta studium, blir det för dem något liknande tro. De kommer att antingen tro eller inte tro, och eftersom dessa ting för det mesta går emot vanliga föreställningar, borde det vara mycket lättare för dem att tvivla på dem. Varför skulle vi frambringa fler tvivlare? Det är omöjligt att förmedla dessa ideer tillräckligt klart till människor som inte studerar dem.

F. Det är svårt att dryfta något med någon utan att det färgas av det vi har fått höra här.

S. Förrän det blir lätt, kan ni inte börja göra något; allt förvandlas till prat och förblir prat. Först när ni förmår tåga, behålla något för er själv, först då kan ni samla mera kunskap eller material. Om ni gör ett hål i ballongen, pyser ballongens innehåll ut. Om ni gör ett hål i er själv, försvinner likaledes något från er. Det är svårt att lyda regler, ty genom att minnas regler och lyda regler samlar ni medveten energi. Det är framför allt därför man stiftar regler.

Man kan inte beskriva regler eller göra upp en katalog över dem, men man kan förstå regler. Dessutom kräver känslans utveckling disciplin. Inget utvecklar känslacentrum så mycket som att uppge egenviljan. Regler hänger samman med idén om uppförande. När vi blir människor 5, blir vårt uppförande fulländat i jämförelse med vad det nu är. Men vi är inte människor 5, så vi måste ha regler. Om vi minns regler, förstår och följer dem, blir vårt uppförande konsekvent och leder i en bestämd riktning; det blir inte längre det planlösa uppförandet hos människor 1, 2 och 3.

Alla vägar kräver disciplin. Detta förklarar varför man inte kan arbeta ensam. Man kan inte skapa disciplin för sig själv. Om man förstår detta arbete, tar disciplinen den gestalt som man inte själv bestämmer för sig själv, så att man arbetar enligt anvisningar. Det tar lång tid att förvärva vilja, ty först måste egenviljan besegras. Under tiden är en annan vilja nödvändig, skolans, organisationens vilja.

F. Jag förstår inte varför regler hör till den andra linjen och inte till den tredje.

S. Försök tänka! Det kan inte finnas regler för den första och tredje linjen;

där måste ni göra vad ni kan, där måste det finnas initiativ, arbetet måste vara fritt. På den andra linjen måste det råda disciplin.

F. Vad är viktigare på den andra linjen, fördelen för en själv eller fördelen för andra?

S. Det är omöjligt att uttrycka det så. På den andra linjen måste ni kunna glömma era egna intressen, ert eget tyckande för och emot.

F. Är de frågor, som människor ställer vid föreläsningar och som hjälper andra, arbete på andra linjen?

S. Nej, arbete är ju något annat. Det är nödvändigt att förstå vad ordet "arbete" betyder i systemets mening. Det betyder inte dylika händelser – att någons fråga råkar ge ett nyttigt resultat. Arbete betyder alltid en linje av ansträngningar, som leder mot ett visst bestämt mål. Inte en enda ansträngning. En enda ansträngning betyder inte arbete, utan en sammanhängande linje av ansträngningar, en obruten linje av ansträngningar, endast detta blir arbete.

F. Om två människor hjälper varandra, blir det arbete på andra linjen?

S. Nej, som jag redan förklarat, finns det inget initiativ på den andra linjen. Men det måste finnas en viss förberedelse för detta arbete: man måste förstå det nödvändiga i att arbeta med människor. När ni börjar förstå att det är fysiskt omöjligt att arbeta ensam, att det är endast på grund av dessa andra människor som ni själv kan arbeta, blir detta förståelse, men det blir ännu inte arbete på andra linjen. Ni måste förstå att de människor ni möter här är lika nödvändiga för er som själva systemet. Detta blir en början.

F. Är det någon särskild linje, som hjälper en att slippa göra onödigheter?

S. Ingen särskild linje – alla linjer som förklaras. Ni måste kunna se vad som är möjligt. Ni får många förslag, och en dag kan ni utföra bättre arbete på en linje och en annan dag på en annan linje; det finns ingen särskild linje för alla dagar, för all tid. Och det finns själverinring, allt som sagts om identifiering, hänsyn, negativa känslor, studiet av systemet, många saker. Ni vet aldrig vad som är till mest nytta vid en viss tid; ena stunden hjälper ett och nästa stund ett annat.

F. Innefattar detta system självuppgivelse?

S. Inte i den vanliga bemärkelsen. På fjärde vägen är endast ett visst slags uppgivelse nödvändig, i vissa slags arbete, i särskilda lägen. Till exempel måste man, som jag har sagt, uppge sina beslut i frågor som hänger samman med arbete i skolan. Detta är ett exempel på möjlig disciplin. Och man måste minnas varför man gör det och vad det är man gör. Till exempel i fråga om att minnas regler måste man uppge en avsevärd del av ens eget omdöme och bara helt enkelt minnas dem. Varför det? Därför att man måste inse att man inte förstår tillräckligt. När man sedan förstår, behöver

man inte minnas regler. Uppgivelse betyder alltså inte blind uppoffring och är nödvändig endast i samband med skolarbete, inte utom skolarbetet.

Jag upprepar: sättet att förvärva vilja är att underkasta sig en viss disciplin och att inte försöka undkomma. Folk använder samma metoder i arbetet som de gör i livet – de anpassar sig. De försöker göra arbetet så bekvämt eller så litet obekvämt som möjligt, och sålunda går de miste om det som arbetet kan ge.

F. Jag förstår inte varför anpassning inte skulle vara tillåten i arbetet.

S. Man kan inte anpassa sig till arbetet; man måste arbeta på riktigt. Anpassning kan vara det rätta i vissa fall i livet, men i arbetet är det alltid fel. Anpassning är inte en säker metod. Man anpassar sig till ett tillstånd eller en samling omständigheter, och sedan förändras den, och ens anpassning slår slint. Man måste finna en bättre metod, ty man vet aldrig vad som händer i nästa stund. Till exempel sitter man i sitt rum och beslutar att inte bli irriterad, sedan händer något oväntat, och man blir irriterad innan man vet ordet av.

F. Hur kan vi göra detta arbete verkligare? Jag inser att det inte är vad det borde vara.

S. Det är vad det är, därför att ni inte är vad ni borde vara. Det finns en viss princip i arbetet – tiden räknas. För varje människa ställs vissa krav. Om ni har varit endast en månad i arbetet, är kraven ringa; månaden därpå växer de, efter sex månader är de större, efter ett år ännu större. Om en människa inte motsvarar dessa krav, blir räkningen till sist mycket kraftig. Om någon anser att han har rätt att vara på den första månadens nivå efter att varit i arbetet några år, kan han inte betala räkningen. Betalning betyder framför allt att kunna motsvara krav. Kraven växer alltid, och om ni ligger efter, kommer tingen att förefalla *er* ligga under sin rätta nivå, var de än ligger i verkligheten, eftersom *ni* ligger på för låg nivå. Men om ni arbetar, om ni växer, kommer ni att vara i nivå med kraven. Jag visar er den sida från vilken det är möjligt att nalkas denna fråga. Mycket är nödvändigt i en organisation, först och främst förståelse och ansträngning.

F. Att motsvara kraven innebär väl att man ger upp vissa saker, men jag är förbryllad över vilka de kan vara.

F. Oroa er inte! När det är nödvändigt att ge upp något, blir det alldeles klart. Om ni inte inser vad det är ni måste ge upp, betyder det att det ännu inte är dags att fundera på det. Att intellektuellt tänka på det är alldeles gagnslöst, ty när ni måste uppge något, visar det sig aldrig i form av en gåta. Kanske kommer ni en dag att se något visst slags negativ känsla och då inse att ni inte kan arbeta, om ni vill behålla den. Eller är det något slags inbillning eller något annat av detta slag. Det börjar alltid på det sättet.

F. Det verkar paradoxalt att vi försöker frigöra oss från lagar och ställer oss under ännu fler.

S. För att nå frigörelse är det nödvändigt att för en viss tid underkasta sig många fler lagar, ty man kan lära sig att vara fri endast genom att lyda fler lagar. Det finns många grunder till detta. En grund är att vi är för eftergivna mot oss själva; om vi ger oss själva en uppgift, börjar vi efter en tid att hitta på svepskäl för att inte göra den. Och så bedrar vi oss själva för mycket.

Som jag sade: om människor vill fortsätta att studera, måste de godtaga vissa villkor. Detta betyder att de måste göra studiet praktiskt. Om människor inte tar arbetet på tillräckligt stort allvar, är det slöseri med tid. Ni har rätten att gå er väg, och jag har rätten att sluta med föreläsningarna, så ingendera parten har några skyldigheter. Jag har annat arbete att utföra, men att jag ger min tid till detta är nödvändigt, ty det är enda sättet att grunda en skola. Om jag kan säga, "Om jag dör i morgon, fortsätter arbetet", betyder det att en skola har grundats. Om det helt och hållet beror på mig, betyder det att skolan inte är tillräckligt stark.

F. Är det i en skola bättre att studera enbart en själv och inte andra?

S. Nej, det är nödvändigt att studera andra också, men inte endast andra.

F. Visst är det lättare att vara objektiv ifråga om andra än om en själv?

S. Nej, det är svårare. Om ni blir objektiv för er själv, kan ni se andra objektivt, men icke innan, ty dessförinnan kommer allt att vara färgat av era egna åsikter, inställningar, intressen, vad ni tycker om och ogillar. För att vara objektiv måste ni vara fri från allt detta. Ni kan bli objektiv för er själv i tillståndet av självmedvetenhet: detta är första erfarenheten av att komma i kontakt med det verkliga föremålet.

F. Lär man sig någonsin att ge sig själv chocker för att arbeta som man borde?

S. Om ni arbetar på de tre linjerna, kommer en linje att ge chocker åt en annan. När ni förstår, inte teoretiskt, utan genom iakttagelse, hur en linje hjälper en annan, kommer ni underfund med det.

F. Vad jag menade var: hur får man energi, när man snabbt behöver den för ett bestämt ändamål? Sker det genom chock?

S. En rejäl chock ger snabbt energi. Men chocker kan vara av tre slag: någon annan kan ge er den, eller ni kan själv ge er den eller den kan uppstå av en slump. Inget annat kan snabbt alstra energi. En rejäl chock kan få er att minnas er själv och minnas chocken. Den kan vara så rejäl att ni blir oförmögen att glömma den en tid; det kommer att göra er mer känslomässig, och känslocentrum kommer att alstra energi.

F. Ni sade att chocker kan uppstå av en slump?

S. Chocker, som uppstår av en slump, räknas inte. Saker bara händer, folk

hittar pengar på gatan, men man kan inte lita till det. När vi talar om att "ge chocker", talar vi om medvetna chocker.

Vi måste förstå hur saker händer. Vi börjar göra något och kommer sedan till ett glapp utan att så mycket som inse existensen av glapp eller veta om deras möjlighet. Sådan är vår belägenhet. Innan vi når fram till möjligheten att sätta upp mål och uppnå dem, måste vi förstå att detta är oss mycket avlägset, och vi måste studera glapp i de givna exemplen, såsom födodiagrammet. Genom att studera dessa glapp och de två medvetna chockerna, vilka förklarades, genom att lära oss framkalla dem, kan vi nå fram till möjligheten av en chock av ett helt annat slag, men inte dessförinnan. Om vi kunde framkalla tillräckligt många tillräckligt starka, nödvändiga chocker, funnes det egentligen ingenting, som vi inte kunde uppnå. Det enda vi behöver är chocker, men vi kan inte framkalla dem. Även om vi tänker på dem, har vi inte självförtroende nog, litar inte till oss själva, vet inte säkert att denna chock ger önskad verkan. Det är därför organiserat arbete innefattar många chocker, så det överlämnas inte åt oss själva. Vi sover så djupt att inga chocker väcker oss – vi märker dem inte.

F. Ger insikten om maskinmässighet en något val i ens handlingar eller måste man vänta på viljan?

S. Jag skulle nog säga att den ger en ett val. Samtidigt är det fel att tro att redan insikten, när den kommer, medför möjligheten och förmågan. Man kan veta och ändå inte kunna göra något. Det är en synnerligen svår och obehaglig situation, om man börjar se saker och är oförmögen att göra något. Det är därför det i somliga fall är bättre att inte börja arbeta, såvida man inte är beredd att fortsätta till slutet. Annars kan man bli kvar mellan två stolar.

Tanken om val är en motsägelsefull tanke. Från en synpunkt sett finns det inget val, från en annan synpunkt finns det val, från en tredje synpunkt återigen inget val, och alla tre är sanna. Det är en mycket invecklad tanke. I arbetet, till exempel, finns det val, men arbetet hänger samman med livet utanför. Saker kan bli så dåliga att det inte finns något val, och sedan kanske det finns ett ögonblick av val, men om vi missar det, missar vi det.

F. Finns det något sätt att känna igen dessa ögonblick av val?

S. Endast att försöka finna dessa ögonblick i arbetet, ty detta system är en metod för att förvärva ny kunskap och makt och samtidigt ett sätt att utöva denna kunskap och makt. Här har vi mer möjlighet att välja. Om vi utövar den, så kan vi kanske senare bli i stånd att tillämpa den på andra saker. Denna tanke hänger samman med korsvägar. Korsvägar är ögonblick, vari man kan "göra". Det kommer ett ögonblick, när man kan hjälpa till i detta arbete eller inte. Om ett tillfälle kommer och man missar det, kanske det inte kommer något nytt på ett år eller kanske ännu längre, om man inte

ordnar det så, att man utnyttjar organiserat arbete, som kan skapa bestående tillfällen.

F. Är det nödvändigt att be om ett tillfälle beträffande arbete på den andra linjen?

S. Alla får tillfället, men en enskild människa kan inte organisera arbete på den andra linjen för sig själv, det måste ordnas.

I samband med detta fann man av erfarenhet att fysiskt arbete är mycket nyttigt i skolan. I vissa skolor finns det särskilda fysiska övningar, men i avsaknad av dessa innehar fysiskt arbete deras plats. Allt detta hänför sig till den andra linjen – det måste vara organiserat arbete. Tanken är denna: när ett visst antal människor arbetar tillsammans i huset, i trädgården, med djuren och så vidare, är det inte lätt. De kan arbeta var för sig, men samarbete är svårt. De anmärker på varandra, är i vägen för varandra, tar saker för varandra. Det är en mycket god hjälp till själverinring. Om en människa är intresserad av tanken, kan hon pröva den, men endast om hon känner behovet av den. Ni skall inte tro att den är ett slags magisk hjälp. Arbete betyder handling. Teoretiskt sett är arbete med andra människor arbete på andra linjen, men ni skall inte tro att, därför att ni befinner i samma rum som andra eller gör samma arbete som de, detta redan är arbete på andra linjen. Ni vet ännu inte vad arbete på andra linjen är för något.

F. Ni sade en gång att kroppsarbete är sättet att få centra att arbeta ordentligt. Vad menade ni med det?

S. Kroppsarbete – inte idrott, utan hårt arbete, av ett slag för en människa, av ett annat slag för en annan människa – får centra att arbeta rätt. Centra är förbundna på ett visst sätt, och energierna fördelas på ett visst sätt. När människor är lata, försöker centra att göra varandras arbete, och därför är kroppsarbete en mycket tillförlitlig metod att få dem att arbeta bättre. Denna metod används mycket i skolor. I det moderna livet, i synnerhet med vissa människor, uttöms all energi på felaktigt arbete i centra. Men naturligtvis gäller även för organiserat arbete att om man arbetar och är identifierad, saknar arbetet betydelse.

F. Vad är det för skillnad mellan fysiskt arbete i det vanliga livet och organiserat fysiskt arbete i en skola?

S. Arbete var som helst annars är mycket lättare: man ger sig själv mer frihet att välja sättet att göra det. Antag att ni arbetar i er egen trädgård. Ni gör det ni tycker om att göra och gör det på ert eget sätt. Ni väljer era egna redskap, er egen tid, ert eget väder, allt är ert eget. Ni lägger alltså väldigt mycket egenvilja i det. I organiserat arbete får ni inte bara fysiska resultat, ni kämpar också med er egenvilja. Men arbetet upphör inte att vara farligt genom att vara särskilt organiserat, ty i vanligt arbete förblir viljan alltid

egenvilja, medan i skolarbetet egenviljan förstör alltihop och inte bara för en själv utan också för andra. Egenviljan vet alltid bäst och vill alltid göra saker på sitt eget sätt. Allt organiserat arbete är ett tillfälle att arbeta mot egenviljan.

Dessutom kräver organiserat kroppsarbete känslomässig ansträngning. Det är därför kroppsarbete egentligen inte kan kallas fysiskt arbete, eftersom det även är emotionalt arbete, känslans arbete. Om det vore enbart fysiskt, vore det inte så givande. Om det inte förekommer någon känslansträngning i det fysiska arbete ni utför, måste ni antingen öka farten eller öka tiden eller ansträngningen för att göra arbetet emotionalt. Försök att utföra visst kroppsarbete hårdare och längre än ni kan utföra det med lätthet, och ni kommer att inse att det kräver en känslans ansträngning. Därför är kroppsarbete viktigt.

F. Vilket slags känslans ansträngning?

S. Det kommer ni att få se. Vi talar nu om fysiskt arbete i samband med systemet – det lyder helt andra lagar; ni gör det för ett annat syfte, och ni måste minnas varför ni gör det.

F. Behöver somliga människor skolan och andra inte?

S. Skolan är till för dem som är förberedda för skolan. Skolarbetets begynnelse betyder redan en viss förberedelse. I skolan måste en ny oktav börja. Vad för plikt har denna personlighet, som varit magnetcentrum? Vad kan nu krävas av den? Värdering av arbetet, värdering av systemet och allt som har samband med systemet. Om värderingen finns med, kommer denna personlighet att växa; om den inte finns med, kommer den inte att växa.

F. Kan man vara identifierad med en skola?

S. Det betyder att man förlorar skolan. Man kan vara identifierad med skolan på många sätt – genom att tycka om den för mycket eller kritisera den för mycket eller tro på den för mycket.

F. Blandar sig en skola i hur man betar sig utanför skolan?

S. Era handlingar med avseende på skolan styres av regler. Ni kommer att finna att det också utanför skolan är nödvändigt att tillämpa vissa principer, som ni använder i skolan. Om ni inte försöker tillämpa dem närhelst ni kan, är det meningslöst att veta om dem. Sedan – detta är inte en regel eller princip – finner ni även utanför skolan att om ni vill göra något, måste ni avstå från att göra något annat; med andra ord måste ni betala för allt, inte i bemärkelsen att taga fram pengar och ge dem ifrån sig, utan genom något slags "offer" (jag tycker inte om att använda detta ord, men det finns inget annat). På detta sätt kommer det att omfatta hela ert liv.

F. Beror antalet människor i skolan på mängden alstrad kunskap?

S. Nej, det beror på det antal människor som har ett visst vara och som

kan taga hand om andra människor, undervisa dem och ge dem anvisningar och så vidare. Ni tror att skolor är som svampar i skogen, men de är mycket olika svampar. En skola är resultatet av långvarigt arbete. Också om ni ser endast till detta rum och oss som sitter här, är det resultatet av trettio års arbete av många människor och kanske många dessförinnan. Detta måste man taga hänsyn till.

Dessutom betyder kunskap i vår bemärkelse kunskap förbunden med möjligheten att utveckla varat. Denna kunskap måste komma från en annan skola och måste vara värdefull. Antag att jag låter er lära er utantill födelsedata för alla Frankrikes presidenter, vad har den kunskapen för värde? Ändå kallas sådant mycket ofta kunskap.

F. Att denna kunskap inte får ges utan betalning, beror det på att människor, som får den utan att betala, förvränger den?

S. Det beror på att de helt enkelt förlorar den, kastar bort den, eftersom värderingen beror på betalningen. Man kan inte rätt värdera något man inte betalar för. Om man fått det för lättvindigt, sätter man inte värde på det. Detta är en sida av saken, och en annan är att om man värderar något, ger man inte bort det till andra. Vad betyder värdering? Om man inser vilken ansträngning som lagts ned på den, hur många som har arbetat och hur länge, för att man skall få denna kunskap, då ger man inte bort den gratis, därför att den först och främst inte gagnar dem om de får den. Varför skulle de dessutom få den gratis? Det vore den grövsta orättvisa. Men det kan inte ske, eftersom de ändå inte kan taga emot den.

F. Såvitt jag förstår, är huvudsyftet med skolan att frambringa övermänniskan.

S. Jag vet inget om detta att "frambringa övermänniskan". Det här är ingen farm för avel av övermänniskor!

F. Vad har skolans idé för samband med den kosmiska ordningen?

S. Denna skola – en skola där ni kan vara – är en mycket liten sak. Den kan hjälpa er, men det vore mycket förmätet av er att tro att den har någon kosmisk mening. Det är mycket lätt att förstå skolans idé, om ni tänker enkelt på det. Ni vill ha en viss kunskap, och ni kan inte få den, förrän ni träffar på en skola, jag menar en skola som har fått denna kunskap av en annan skola, inte kunskap som uppfunnits av vanliga människor. Detta är den enda idé ni kan utgå ifrån.

F. För någon tid sedan nämnde ni människor utrustade med högre intellekt, från vilka denna kunskap härrör. Är de verkligen i livet, och kan vi känna igen dem?

S. Vi kan inte känna igen dem, om de inte vill bli igenkända. Men om de vill det, kan de visa att de står på en annan nivå. Om vi möter människor, som står på en högre nivå, uppfattar vi inte att deras vara är annorlunda,

men vi kan uppfatta att deras kunskap är det; vi känner ju vår kunskaps begränsningar, så vi kan inse när någon vet mer än vi. Detta är allt som är möjligt för oss i vårt nuvarande tillstånd. Men vi kan inte se om någon annan människa är medveten eller inte eller mer medveten än vi. Hon ser likadan ut som vi eller rent av – och detta är särskilt intressant – händer det ofta att människor som är mer utvecklade kan te sig mindre medvetna och vi kan uppfatta dem såsom mer mekaniska än vi är.

F. Finns skolor till för att ha en allmän inverkan på människor som inte vistas i skolorna, eller finns de till enbart för sina egna ändamål?

S. För bådadera, skulle jag vilja säga. Det råder ingen motsättning mellan de båda, ty hur kan skolor ha en inverkan på människor som inte vistas i skolorna? Endast genom att förbereda dem för skolan, inte på något annat sätt. Den huvudsakliga svårigheten med att förstå skolsystem ligger i att dessa inte kan spädas ut för mycket. Om de späds ut, blir de sin egen motsats, de upphör att betyda något, upphör att ha något ändamål.

F. Har inte skolor i det förflutna påverkat mänskligheten?

S. När skolor påverkade mänskligheten, var mänskligheten mycket liten och skolorna mycket stora. Nu är mänskligheten mycket stor och skolorna mycket små. Till exempel påverkade skolor, benämnda mysterier, vissa skeden av livet i Grekland, men Grekland var ett mycket litet land. Också Egypten var ett förhållandevis litet land, så att det kunde påverkas. Men hur skulle denna lilla skola kunna påverka mänskligheten för närvarande? Ni frågar utan att tänka. Jag minns att herr Gurdjieff sade att 200 medvetna människor skulle kunna påverka mänskligheten. Vi räknade en gång ut vad detta skulle betyda. Antag att det finns en människa 7 i världen. Hon måste ha åtminstone ett hundra elever, då hon själv inte kan vara i kontakt med lägre grader. Om det finns en människa 7, måste hon alltså ha åtminstone ett hundra människor 6. Envar av dessa människor 6 måste ha åtminstone ett hundra människor 5, så det betyder 10 000 människor 5. Envar av dessa 10 000 människor 5 måste ha åtminstone ett hundra människor 4, genom vilka hon kan ha kontakt med andra människor, så det måste finnas 1 000 000 människor 4. Envar av dessa människor 4 måste ha åtminstone ett hundra människor 1, 2 och 3, som hon känner och kan arbeta med; så detta betyder 100 000 000 människor 1, 2 och 3. Detta betyder att även om vi antar att ett tusen utgör en skola, skulle det finnas 100 000 skolor. Vi vet ju med bestämdhet att det inte finns en sådan mängd skolor. Det är alltså omöjligt att vänta sig en människa 7, ty om det funnes en människa 7, betydde det att livet styrdes av skolor. Även existensen av en människa 6 skulle betyda att världen styrdes av skolor. Detta innebär att människor 7 och 6 skulle finnas i världen endast under särskilda förutsättningar, och det skulle man allmänt se och veta, eftersom det betydde

att livet styrdes av skolor. Och detta kan inte vara fallet i vår tid, då vi ju vet att om det finns skolor nu, är de mycket dolda.

F. Menar ni att människa 7 inte kan existera på denna planet eller att hon inte existerar under nuvarande förhållanden?

S. Jag sade inte att hon inte kan existera. Jag sade att vi kan ha grund till antagandet att hon inte existerar, då ju hennes existens skulle visa sig. Men det utesluter inte möjligheten att människor 7 existerar och inte visar sig; endast att det är mindre sannolikt.